

Zavod za školstvo Crne Gore

A. NAZIV PREDMETA

Engleski jezik

B. ODREĐENJE PREDMETA

Engleski jezik danas služi kao lingua franca kako u Evropi tako i u cijelom svijetu, pa se, stoga, smatra neophodnim dijelom opšteg obrazovanja svakog pojedinca. Poznavanje stranih jezika, i posebno engleskog jezika, obezbjeđuje – i u zemlji i u svijetu – konkurentnost na tržištu rada, otvara mogućnost aktivnog učešća u sferi nauke, kulture, umjetnosti, i u svim drugim sferama društvenog života.

U Crnoj Gori engleski jezik je obavezan predmet u osnovnoj školi i izučava se kao prvi strani jezik od I do IX razreda.

Osnovni elementi nastave stranih jezika su učenje jezika i sticanje znanja o jeziku, pa je i suština nastave engleskog jezika u osnovnoj školi:

- osposobljavanje učenika/učenica za uspješnu usmenu i pisanu komunikaciju na engleskom jeziku, i
- stvaranje dobre lingvističke osnove za dalje izučavanje jezika.

Razred	Sedmični broj časova	Ukupni broj časova	Obavezni dio (80-85%)	Otvoreni dio (15 do 20%)	Teorijska nastava (TN)	Vježbe i ostali vidovi
1	2	68	60	8	40%	60%
2	2	68	60	8	40%	60%
3	2	68	60	8	40%	60%
4	2	68	60	8	40%	60%
5	3	102	90	12	40%	60%
6	3	102	90	12	40%	60%
7	3	102	90	12	40%	60%
8	3	102	90	12	40%	60%
9	3	93	83	10	40%	60%

C. CILJEVI PREDMETA

Ciljevi i zadaci učenja jezika se zasnivaju na uvažavanju potreba i učenika/učenica i društva, te na kompetencijama koje omogućavaju da se te potrebe zadovolje.

Nastava engleskog jezika po ovom programu ima za cilj da:

- omogući učeniku/učenici da stekne sposobnost sporazumijevanja na engleskom jeziku, na nivou A2+¹
- stvori dobru lingvističku osnovu za dalje izučavanje jezika,

¹ Zajednički evropski okvir za žive jezike Savjeta Evrope

- osposobi učenike/učenice da preuzimaju odgovornost za vlastito učenje i primjenjuju adekvatne strategije učenja: da samostalno i kritički koriste različite izvore znanja, oblikuju lične ciljeve učenja, vrednuju svoja dostignuća i trude se da ih poprave,
- podstiče pravilan razvoj u intelektualnom, emocionalnom i moralnom smislu, te razvoj kreativnog i kritičkog mišljenja i osjećaj za lijepo,
- doprinese formiranju autonomne, demokratične, empatične ličnosti koja će, razvijajući svijest o vlastitoj kulturi i tradiciji i šireći svoja znanja o kulturama drugih naroda, biti sposobna da na primjeren način djeluje u interkulturalnom i plurilingvalnom okruženju.

Za realizaciju navedenih opštih ciljeva u nastavi engleskog jezika učenici/učenice stiču i razvijaju jezičku kompetenciju i generičke vještine koje su navedene u daljem tekstu.

1. Jezička kompetencija

Lingvistička kompetencija

Učenici/učenice:

- upoznaju strani jezik na nivou fonetike i fonologije, morfologije, sintakse, semantike, leksike i na diskursnom nivou i osposobljavaju se za usmeno i pismeno sporazumijevanje.

Sociolingvistička kompetencija

Učenici/učenice:

- razvijaju sposobnost razumijevanja tekstova u pogledu njihove namjene i izvantekstualnih okolnosti sporazumijevanja,
- ovladavaju primjerenim načinima usmenog sporazumijevanja i neverbalnog reagovanja.

Diskursna kompetencija

Učenici/učenice:

- razvijaju strategije koje im omogućavaju da stvore primjeren usmeni i pisani tekst (povežu, strukturiraju i prilagode tekst poruke okolnostima sporazumijevanja).

Poznavanje strategija rješavanja problema u komunikaciji

Učenici/učenice:

- razvijaju strategije za rješavanje nesporazuma i savladavanje prepreka u sporazumijevanju.

Interkulturalna kompetencija

Učenici/učenice:

- upoznaju važne aspekte društva i kulture zemalja engleskog govornog područja i postaju svjesniji sličnosti i razlika između tog i društva u kojem žive.

2. Generičke vještine

Vještine saradnje i timskog rada

Učenici/učenice:

- razvijaju vještine saradnje i timskog rada (npr. pažljivog slušanja sagovornika, uvažavanja i pregovaranja) koje im omogućavaju da uspješno izvrše postavljene zadatke.

Komunikacijske vještine

Učenici/učenice:

- ovladavaju vještinama interakcije sa drugima kako bi postigli željene rezultate.

Kreativnost

Učenici/učenice:

- se osposobljavaju za stvaranje originalnih ideja i rješavanje probleme na prikladan način, u skladu sa okolnostima sporazumijevanja.

Kritičko mišljenje

Učenici/učenice:

- ovladavaju vještinama koje im omogućavaju da kritički izvode zaključke na osnovu datih podataka, kreiraju i evaluiraju argumente i formiraju vlastito mišljenje.

Informaciono-komunikacione vještine

Učenici/učenice:

- ovladavaju vještinama koje im pomažu da pretražuju, analiziraju i prezentuju informacije na kritički način u eri informatičkog i digitalizovanog svijeta.

Numeričke vještine

Učenici/učenice:

- ovladavaju osnovama računanja u svakodnevnom životu, koriste osnovne matematičke operacije u praktičnim situacijama, prave približne procjene, shvataju i interpretiraju grafikone, tabele i podatke.

Rješavanje problema

Učenici/učenice:

- razvijaju sposobnost definisanja prirode problema, procjenjivanja alternativa, predlaganja izvodljivih rješenja i određivanja ishoda različitih opcija.

Vještine upravljanja sobom

Učenici/učenice:

- razvijaju sposobnosti postavljanja ciljeva, organizacije vremena i samoprocjene, kao i samopoštovanje, samopouzdanje, odgovornost, samostalnost, upornost i proaktivnost u radu.

Poznavanje strategija samostalnog učenja

Učenici/učenice:

- upoznaju i razvijaju strategije samostalnog učenja (aktivnosti koje koriste pri sticanju, čuvanju i upotrebi znanja), čime se osposobljavaju za permanentno učenje.

D. POVEZANOST SA DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Nastava stranih jezika je, u manjoj ili većoj mjeri, povezana sa svim nastavnim oblastima: prirodnim i društvenim naukama, umjetnošću, informatikom i fizičkom kulturom. Ta veza je naročito tijesna sa nastavom maternjeg jezika. Znanja stečena iz ostalih predmeta čine tematski okvir, a ona stečena na časovima maternjeg jezika su često polazište u nastavi stranih jezika.

Međupredmetne oblasti/teme obavezne su u svim nastavnim predmetima i svi/sve su ih nastavnici/nastavnice obavezni ostvarivati. Međupredmetne oblasti/teme jesu sadržaji koji omogućavaju da se u opšteobrazovni kurikulum uključe određeni ciljevi i sadržaji obrazovanja koji nijesu dio formalnih disciplina ili pojedinih predmeta, ili koji su po strukturi interdisciplinarni. Ovi sadržaji doprinose integrativnom pristupu opšteg obrazovanja i u većoj mjeri povezuju sadržaje pojedinih predmeta.

E. OBRAZOVNO-VASPITNI ISHODI PREDMETA

I razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- prepoznaje fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- razumije ono što nastavnik kaže u vezi sa aktivnostima na času,
- izvršava kratka i jednostavna uputstva,
- pokaže da razumije pojedine riječi, sintagme i kratke jednostavne tekstove kada su praćeni ilustracijama ili govorom tijela, reagujući verbalno ili neverbalno,
- razumije kratka i jednostavna pitanja i dâ odgovore na njih.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Kratka i jednostavna uputstva.

Jednostavni tekstovi – brojalica, kratka pjesmica, priča i dijalog.

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju kraći tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (npr. crtanjem, bojanjem, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, oblikovanjem i izradom predmeta od različitih materijala, fizičkom aktivnošću - mimikom, gestom, pokretom),
- verbalno (izgovaranjem riječi/kraćih rečenica, kratkim odgovorima, popunjavanjem tabela).

c) Broj časova realizacije (okvirno)²

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u kraćim vođenim usmenim aktivnostima i razgovorima na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- ponavlja i reprodukuje fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- dâ odgovor na *wh-/yes-no* pitanja, identifikujući/imenujući osobe/predmete/životinje,
- dâ jednostavna uputstva i naredbe,
- postavi jednostavna pitanja,
- koristi usvojene fraze u dijalozima,
- pozdravi i otpozdravi,
- predstavi sebe i druge,
- učtivo prihvati ponudu i zahvali se,
- odgovarajući na postavljeno pitanje, kaže ko/šta kome pripada,
- čestita drugima rođendan/praznik,
- broji do deset i, odgovarajući na postavljena pitanja, kaže a) koliko ima godina i b) prebroji osobe/ životinje/predmete (- *How many pencils? - Seven.*)
- opiše nekoga/nešto navodeći uzrast/veličinu/boju,
- kaže, odgovarajući na postavljeno pitanje, koju hranu voli, a koju ne,
- uoči da se njegova/njena kultura/tradicija razlikuje od kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja.

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na obje jezičke vještine.

Sounds - vowels, consonants, diphthongs

Regular & irregular plurals – *feet*

Saxon Genitive – *Tom's ball*

Personal pronouns – *I, you, it*

Demonstrative pronouns – *this*

Interrogative pronouns – *who, what, whose*

Indefinite article – *It's a doll. It's an apple.*

Definite article – *What colour is the fish?*

Cardinal numbers – 1–10

Adjectives denoting size and colour

Possessive adjectives – *my, your*

Verbs:

be – *am, is*

like – *I like/don't like bananas.*

have got – *I've got a rabbit.*

Imperative *Stand up! Sit down! Listen! Clap your hands!*

² Na svakom času zastupljene su sve jezičke vještine za dati razred, pri čemu su jedna ili više njih dominantne, pa je stoga nemoguće odrediti okvirni broj časova za svaki obrazovno-vaspitni ishod pojedinačno.

Interrogative adverbs and phrases – *how, how many*
Conjunctions – *and*

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- slušaju nastavnika/tonski zapis i ponavljaju/ reprodukuju fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- broje, recituju, pjevaju,
- igraju jezičke igre,
- daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe,
- igraju uloge (*role-play*),
- učestvuju u dramatizacijama,
- učestvuju u kratkim razgovorima sa nastavnikom/nastavnicom i drugim učenicima,
- simuliraju sporazumijevanje u jednostavnim situacijama.

II razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- prepoznaje fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- izvršava kratka i jednostavna uputstva i naredbe,
- odgovara na kratka i jednostavna pitanja,
- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, čiji, koji, koliko...*).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: kratka pjesma ili recitacija, razbrajalica, dijalog, priča.

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju kraći tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (npr. crtanjem, bojanjem, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, izradom predmeta od različitih materijala, fizičkom aktivnošću - mimikom, gestom, pokretom),
- verbalno (izgovaranjem riječi/kratkih rečenica, kratkim odgovorima, popunjavanjem tabela).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u kraćim vođenim usmenim aktivnostima i razgovorima na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- ponavlja i reprodukuje fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- daje kratka i jednostavna uputstva i naredbe,
- dâ odgovor na *wh-/yes-no* pitanja, identifikujući/imenujući osobe/djelove tijela/ kućne ljubimce/životinje/(odjevne)predmete/geometrijske oblike/prostorije u stanu ili kući,
- odgovarajući na postavljeno pitanje, kaže ko/šta kome pripada,
- broji do dvadeset i, odgovarajući na postavljena pitanja, prebroji osobe/ životinje/predmete (- *How many toys? - Twelve.*)
- opiše nekoga/nešto navodeći uzrast/veličinu/ boju,
- kaže i pita gdje se neko/nešto nalazi (*Where's the ball? It's under the chair.*)
- kaže, odgovarajući na postavljeno pitanje, šta mu se dopada, a šta ne,
- kaže i pita kakvo je vrijeme,
- uoči da se njegova/njena kultura/tradicija razlikuje od kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnog razreda.

Personal pronouns – *he, she*

Cardinal numbers – 11–20

Possessive adjectives – *his, her*

Indefinite article – *It's a/an ...*

Definite article – *Where is the ball?*

Prepositions – *in, on, under*

Verbs:

wear – I'm wearing...

Interrogative adverbs – *where*

Conjunctions – *but*

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- slušaju nastavnika/tonski zapis i ponavljaju/ reprodukuju fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- broje, recituju, pjevaju,
- igraju jezičke igre,
- daju i izvršavaju jednostavna uputstva i naredbe,
- igraju uloge (*role-play*),
- učestvuju u dramatizacijama,
- učestvuju u kratkim razgovorima sa nastavnikom/nastavnicom i drugim učenicima,
- simuliraju sporazumijevanje u jednostavnim situacijama.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da globalno čita.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- prepoznati i pročitati napisanu, a prethodno usmeno usvojenu riječ.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Globalno čitanje podrazumijeva da učenik pamti sliku riječi i nju iščitava kao što verbalizuje sliku.

b) Aktivnosti učenja

Učenici povezuju napisanu riječ sa vizuelnim materijalom.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

- *Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da ispisuje pojedine riječi*

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- razvije grafomotoričke vještine.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Slova engleske abecede.

b) Aktivnosti učenja

Učenici oponašaju pisanje, olovkom prateći linije već ispisanih slova (tracing).

III razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govora na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- prepoznaje fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- izvršava kratka i jednostavna uputstva i naredbe,
- odgovara na kratka i jednostavna pitanja,
- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, čiji, koji, koliko...*).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: kratka pjesma ili recitacija, dijalog, priča.

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju kraći tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (npr. crtanjem, bojanjem, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih odnosno netačnih tvrdnji, izradom predmeta od različitih materijala, fizičkom aktivnošću - mimikom, gestom, pokretom) i
- verbalno (izgovaranjem riječi/kraćih rečenica, kratkim odgovorima, popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u kraćim vođenim usmenim aktivnostima i razgovorima na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- predstavi članove svoje šire porodice koristeći crteže i fotografije,
- da se učtivo zahvali, da se izvini, traži pomoć i dozvolu, nekome nešto ponudi (*Have a sandwich. Here you are.*)
- izvršava i daje jednostavna uputstva i naredbe,
- dâ odgovor na i postavi *wh-/yes-no* pitanja u vezi sa školskim priborom, igračkama, (odjevnim) predmetima, hranom ...,
- odgovarajući na postavljeno pitanje, kaže ko/šta kome pripada,
- opiše nekoga/nešto navodeći uzrast/veličinu/ boju,
- kaže, odgovarajući na postavljeno pitanje, šta se njemu/njoj ili drugima dopada, a šta ne,
- kaže šta zna/umije/može da uradi (*I can swim/speak English ...*)
- kaže gdje se neko/nešto nalazi (*There's a ball under the chair. There are three boys in the schoolyard.*)
- uoči da se njegova/njena kultura/tradicija razlikuje od kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Personal pronouns – *we, they*

Possessive adjectives – *our, their*

Demonstrative pronouns – *that*

Prepositions – *behind, next to*

Present Simple (*be, like, have got*)

Can (ability)

There's a ... / There are five .... (affirmative form)

Present Continuous – *wear*

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- slušaju nastavnika/tonski zapis i ponavljaju/ reprodukuju fonološke, ritmičke, akcenatske i intonacijske uzorke engleskog jezika (tj. izdvojene glasove, riječi i kratke rečenice),
- recituju i pjevaju pjesmice,
- igraju jezičke igre,

- reprodukuju kraći tekst/dio teksta/zanimljive podatke iz teksta,
- učestvuju u kratkim razgovorima sa nastavnikom/nastavnicom i drugim učenicima (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge (*role-play*)/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- rade na jednostavnim projektnim zadacima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, čiji, koliko,...*).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: kraći dijalozi i price.

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (pokretom, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i riječi/teksta, zaokruživanjem, označavanjem tačnih odnosno netačnih tvrdnji ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da piše i pismeno se izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- prepisuje pojedine riječi,
- zapisuje pojedine riječi po sjećanju,
- piše čestitke,
- piše kraće rečenice po modelu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Prepisivanje i pisanje pojedinih riječi i kraćih rečenica uvodi se postepeno u drugom polugodu kada učenici savladaju latinično pismo. Testovi kao oblik pismene provjere se ne koriste.

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- dopunjavaju rečenice ili kraći tekst datim riječima ili na osnovu vizuelnog podsticaja,
- izrađuju čestitke,
- prave vlastite (mini) slikovne rječnike ili banke riječi.

IV razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- Izvršava kratka i jednostavna uputstva i naredbe,
- odgovara na kratka i jednostavna pitanja,
- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, čiji, koji, koliko...*),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: dijalog, priča, pjesmica.

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (pokretom, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu ...).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u kraćim vođenim usmenim aktivnostima i razgovorima na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- broji do sto i kaže uzrast svojih drugova/drugarica, članova uže i šire porodice,
- dâ odgovor na i postavi *wh-/yes-no* pitanja koja se odnose na druge osobe (pitanja koja se odnose na nečije omiljene aktivnosti/(odjevne) predmete/igračke/hranu/broj telefona/fizički izgled/pitanja koja se odnose na to kako se neko osjeća , i sl.)
- postavi pitanje da bi došao/došla do podatka *ko/šta* kome pripada,
- dâ odgovor na i postavi *wh-/yes-no* pitanja koja se odnose na prostorije u stanu/kući,
- opiše svoj stan/svoju kuću, navodeći prostorije, njihov broj i veličinu,
- pita šta se drugima dopada, a šta ne,
- pita šta drugi znaju/umiju/mogu da uradi,
- pita gdje se neko/nešto nalazi,

- kaže alfabet i speluje svoje ime,
- uoči osnovne razlike i sličnosti između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Alfabet

Regular plural – nouns ending in *-y/-ch/-s/-x*

Irregular plural – *mam, woman, person, child*

Demonstrative pronouns: *these, those (What are these/those? They're ...)*

Interrogative pronouns: *who, what, whose (Whose sweater is this?)*

Indefinite article – *It's a/an ...*

Cardinal numbers – 20–100

Possessive adjectives – *its*

Adjectives denoting how we feel – *happy, sad*

Prepositions – *at, in, on, under, behind, next to*

Present Simple: *be* (contractions, negative and interrogative forms), *have got* (affirmative, negative, interrogative), *like* (affirmative, negative, interrogative)

There is/are (affirmative, interrogative)

Can – ability (*What can you do? Can they swim/speak English ...*)

Imperative

Interrogative adverbs - *how, where*

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- igraju jezičke igre,
- reprodukuju kraći tekst/dio teksta/zanimljive podatke iz teksta,
- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama i nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- rade na jednostavnim projektnim zadacima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, , čiji, koliko, ...*),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: dijalog, priča, strip, razglednica, reklama, kraći članak iz dječjeg časopisa.

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (pokretom, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i riječi/teksta, zaokruživanjem, označavanjem tačnih odnosno netačnih tvrdnji ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, informacije date u grafičkom obliku (bar chart) pretvaraju u verbalnu informaciju, pisanjem - samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da piše i pismeno se izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- pišu pojedine riječi, više riječi ili kraće rečenice po sjećanju,
- pišu vođene kratke sastave,
- pišu kratke funkcionalne tekstove.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a.) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, čestitka (rođendan, Nova godina i drugi praznici), kraći vođeni sastav (20 do 40 riječi).

b.) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- dopunjavaju rečenice ili kraći tekst,
- pripremaju i sprovode jednostavne ankete,
- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor potrebne leksike za planiranu aktivnost,
- oblikuju tekst primjenjujući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu,
- rade na jednostavnim projektnim zadacima (npr. učestvuju u izradi zidnih novina, izradi web stranice).

V razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- izvršava uputstva i naredbe reagujući neverbalno i/ili verbalno,

- odgovara na postavljena pitanja,
- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, čiji, koji, koliko...*),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: priča, pjesmica, dijalog, uputstva ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (crtanjem, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u razgovoru i povezano govori na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- traži i daje informacije,
- prihvati izvinjenje i izvini se,
- ponudi nešto, prihvati i odbije ponudu,
- traži i dâ dozvolu,
- dâ upozorenja,
- navede razlog/objašnjenje,
- izrazi stav i mišljenje,
- dâ odgovor na pitanje i pita da li se i gdje se neko/nešto nalazi,
- kratko opiše osobe, mjesta, predmete i fotografije/slike (navodeći šta ko na njima radi),
- navede razlike i sličnosti između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine.

Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Irregular plural – *teeth*

Genitive with *of*

Personal pronouns – object case

Quantifiers – *some, any*

Adjectives for describing appearance, weather

Prepositions – *at* (time), *by, on* (means of transport)

Present Simple – *affirmative, negative, interrogative*

Present Continuous

There is/are – negative

Can (permission)

Imperative

Adverbs of frequency

Interrogative adverbs: where, when, why

Conjunctions – or, because

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- igraju jezičke igre,
- recituju,
- reprodukuju kraći tekst/dio teksta/zanimljive podatke iz teksta,
- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama i nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- pripremaju i sprovode jednostavne intervju,
- samostalno i/ili u paru/grupi kreiraju/sastavljaju kratke priče na osnovu vizuelnih ili verbalnih podsticaja,
- rade na projektnim zadacima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja, učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, čiji, koliko, ...*),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, strip, dijalog, web stranica, kratke priče ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (crtanjem, razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, sklapanje izmiješanih fragmenata teksta u smisaone cjeline...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, pisanjem - samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da piše i pismeno se izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- popunjava jednostavne tabele i formulare,
- dopunjava rečenice ili kratke tekstove,
- prateći uobičajene faze u procesu pisanja, dođe do završne verzije teksta,
- povezuje rečenice u koherentne cjeline koristeći osnovne veznike,
- piše kratke funkcionalne tekstove po modelu,
- piše kratke sastave po modelu.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, razglednica, čestitka, upitnik, zidne novine, reklama, obavještenje.

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- zapisuju riječi, rečenice i kratke pasuse,
- pripremaju i sprovode jednostavne ankete,
- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor leksike potrebne za planirane aktivnosti,
- oblikuju tekst primjenjujući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu,
- rade na jednostavnim projektnim zadacima (npr. učestvuju u izradi zidnih novina, izradi web stranice).

VI razred**Obrazovno-vaspitni ishod 1**

Na kraju učenja učenik će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, kada, čiji, koji, koliko...*),
- prepozna vrstu teksta,
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi...)).

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, obavještenje...

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanjem zadataka višestrukog izbora ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena

pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u razgovoru i povezano govori na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- učestvuje u razgovoru o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima po modelu uz vizuelne ili pisane podsticaje,
- traži i daje informacije,
- opiše osobe, životinje, mjesta, predmete, događaje,
- navede razlike i sličnosti između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz drugih zemalja,
- izvještava (npr. o rezultatima projekta ...)
- ispriča priču,
- izriče naredbu i zabranu,
- izrazi obavezu,
- izrazi želju,
- ponudi, prihvati i odbije pomoć.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Plural of nouns ending in *-f/fe, -y, -o, -s, -x, -sh, -ch*

Uncountable nouns (*milk, cheese ...*)

One/ones (substitution)

Partitive pronouns in determiner and nominal function: *some (-body, -thing), any (-body, -thing), no (-body, -thing)*.

Introductory *it* (*It's one o'clock. It's raining.*)

Articles – with countable and uncountable nouns

Ordinal numbers (1–100)

Position of adjectives (size, colour)

Interrogative adjectives: *which*

Quantifiers: *many, much, a lot of/lots of*

Prepositional phrases (place, time, and movement/direction)

Prepositions of time: *on, in, at*

Present Simple

Present Continuous

Past Simple – regular verbs, irregular verbs (*be, go, see, do, have, make, buy*)

Must (obligation)

Have to (obligation)

Would like (wish)

Shall (suggestion)

Interrogative adverbs and phrases: *how much, how many*

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- igraju jezičke igre,
- reprodukuju kraći tekst/dio teksta/zanimljive podatke iz teksta,
- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama i nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- pripremaju i sprovode intervjue,
- samostalno i/ili u paru/grupi kreiraju/sastavljaju kratku priču na osnovu vizuelnih ili verbalnih podsticaja,
- rade na projektnim zadacima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...*),
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, web stranica, kratke priče ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanjem zadataka višestrukog izbora, sklapanjem izmiješanih fragmenata teksta u smisaone cjeline ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, pisanjem – samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da piše i pismeno se izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- popunjava jednostavne tabele i formulare,
- dopunjava kratke tekstove,

- prateći uobičajene faze u procesu pisanja, dođe do završne verzije teksta,
- povezuje rečenice u koherentne cjeline koristeći osnovne veznike,
- piše kratke funkcionalne tekstove,
- piše kratke sastave.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, pismo, e-mail, razglednica, upitnik, zidne novine, reklama, obavještenje.

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- zapisuju riječi, rečenice i kratke pasuse,
- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor leksike potrebne za planirane aktivnosti,
- oblikuju tekst primjenjujući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu.

VII razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...*),
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, intervju, oglas/reklama, obavještenje ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u razgovoru i povezano govori na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- učestvuje u razgovoru o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima po modelu,
- traži i daje informacije,
- opiše i upoređuje osobe, mjesta, predmete, događaje, jednostavne procese ...
- analizira sličnosti i razlike između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz svoje i drugih zemalja,
- izvještava (npr. o rezultatima projekta...)
- ispriča priču,
- traži i daju dozvolu i izriče zabranu,
- izrazi obavezu,
- zamoli za nešto i odgovori na molbu drugih,
- ponudi nešto, prihvati i odbije,
- uputi, prihvati ili odbije poziv,
- komunicira u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemalja čiji jezik uče.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Relative pronouns: *who, which*

Articles – Indefinite/Definite/Zero

Comparison of monosyllabic /disyllabic adjectives: regular and irregular (*good, bad*)

Comparison of multi-syllabic adjectives

Past Simple (irregular verbs)

Present Perfect (*ever, never*)

Going to (intention)

Present Continuous (future plans)

Future Tense

Imperative (directions)

Negative imperative (prohibition)

Infinitive (purpose)

Can (possibility), *could* (polite request)

Would ... like? (invitation, offer)

Mustn't (prohibition)

Adverbs of manner (regular), irregular (*fast, well, hard*)

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- igraju jezičke igre,
- reprodukuju kraći tekst/dio teksta/zanimljive podatke iz teksta,
- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama i nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),

- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- pripremaju i sprovode intervjue,
- samostalno i/ili u paru/grupi kreira/izmisli priču na osnovu vizuelnih ili verbalnih podsticaja,
- rade na projektnim zadacima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto...*),
- prepozna vrstu teksta,
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...))

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, web stranica, priča ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora, sklapanje izmiješanih fragmenata teksta u smisaone cjeline ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, pisanjem – samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da se pismeno izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- popunjava tabele i formulare,
- dopunjava kraće tekstove,
- prateći uobičajene faze u procesu pisanja, dođe do završne verzije teksta,
- povezuje rečenice u koherentne cjeline koristeći osnovne veznike,
- piše kratke funkcionalne tekstove,
- piše kratke sastave.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi
Tekstovi: poruka, pismo, e-mail, razglednica, upitnik, zidne novine, reklama, obavještenje

b) Aktivnosti učenja
Učenici/učenice:

- zapisuju riječi, rečenice i kratke pasuse,
- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor leksike potrebne za planirane aktivnosti,
- oblikuju tekst primjenjući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu.

VIII razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...*),
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...)
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi
Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, intervju, oglas/reklama, obavještenje ...

b) Aktivnosti učenja
Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u razgovoru i povezano govori na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- učestvuje u razgovoru o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima,
- traži i daje informacije,
- opiše i upoređuje osobe, mjesta, predmete, događaje, jednostavne procese ...
- analizira sličnosti i razlike između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz svoje i drugih zemalja,
- izvještava (npr. o rezultatima projekta ...)
- ispriča priču,
- dâ obećanje,
- učtivo ponudi nešto, prihvati i odbije,
- iznese svoj stav i obrazloži svoje mišljenje,
- komunicira u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemalja čiji jezik uči.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Articles – Definite/Zero with geographical names

Reflexive pronouns (*myself, yourself* with *enjoy and buy*)

Present Perfect (*just, already, yet, since, for*; with no time expressions)

Past Continuous (*when, while*)

Stative verbs (*feel, smell, taste, look, sound* + adjective)

Passive – Present Simple, Past Simple, verbs with two objects

Question tags

May (possibility)

Will/won't (willingness, refusal)

Shall (offer)

Sequencing linkers (*first, in/at the beginning, then, finally, in/at the end ...*).

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama ili nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- pripremaju i sprovode intervjue,
- samostalno i/ili u paru/grupi kreira/izmisli priču na osnovu vizuelnih ili verbalnih podsticaja,
- rade na projektima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu u okviru poznate gramatike i leksike

Ishodi učenja

Tokom učenja učenici će biti u stanju da...

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,

- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...* ,
- pravi razliku između u tekstu iznesenih stavova i datih činjenica,
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, web stranica, blog, priča ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora ... ,
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, pisanjem – samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da se pismeno izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- popunjava tabele i formulare,
- dopunjava kraće tekstove,
- prateći uobičajene faze u procesu pisanja, dođe do završne verzije teksta,
- povezuje rečenice u koherentne cjeline koristeći osnovne veznike,
- piše kraće funkcionalne tekstove,
- piše kraće sastave.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, pismo, e-mail, razglednica, upitnik, blog, prikaz knjige/filma, zidne novine, reklama, obavještenje, esej ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor leksike potrebne za planirane aktivnosti,
- oblikuju tekst primjenjujući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu.

IX razred

Obrazovno-vaspitni ishod 1

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije živi ili snimljeni govor na poznatu temu, koji sadrži poznatu gramatiku i leksiku.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji sluša (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...*),
- pravi razliku između u tekstu iznesenih stavova i datih činjenica,
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: priča, pjesma, dijalog, intervju, oglas/reklama, obavještenje ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici slušaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu).

Obrazovno-vaspitni ishod 2

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da, uz prihvatljiv izgovor i intonaciju, učestvuje u razgovoru i povezano govori na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da:

- učestvuje u razgovoru o prošlim, sadašnjim i budućim zbivanjima,
- traži i daje informacije,
- opiše i upoređuje osobe, mjesta, predmete, događaje, jednostavne procese,
- analizira sličnosti i razlike između svoje kulture/tradicije i kulture/tradicije vršnjaka iz svoje i drugih zemalja,
- izvještava (npr. o rezultatima projekta ...)
- ispriča priču,
- dâ savjet i predlog,
- navede razlog,
- iznese svoj stav i obrazloži svoje mišljenje,
- parafrazira,
- komunicira u svakodnevnim situacijama na način koji je prirodan za kulturu zemalja čiji jezik uči.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Napomena: Dolje navedeni sadržaji/pojmovi odnose se na sve četiri jezičke vještine. Podrazumijeva se ciklično obnavljanje sadržaja/pojmova iz prethodnih razreda.

Reported speech (polite requests, commands) with *ask* and *tell*

Have (got) + infinitive with *to*

Can (suggestion)

Should (advice)

Conditional clauses (type 0, 1)

Adverbial clauses of time referring to the future (*before, when, as soon as ...*)

Clauses of reason,

Clauses of purpose: *to*-infinitive,

Non-defining relative clause (*who/which* as the subject, *which* as the object),

Defining relative clauses (*who/which* as the subject, *that/ which* as the object; without a relative pronoun),

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- učestvuju u razgovoru sa drugim učenicima/učenicama ili nastavnikom/nastavnicom (postavljaju pitanja i daju odgovore, razmjenjuju informacije),
- igraju uloge/učestvuju u dramatizacijama,
- simuliraju sporazumijevanje u svakodnevnim situacijama,
- pripremaju i sprovode intervjue,
- samostalno i/ili u paru/grupi kreira/izmisli priču na osnovu vizuelnih ili verbalnih podsticaja,
- učestvuju u diskusiji,
- rade na projektima i prezentuju rezultate.

Obrazovno-vaspitni ishod 3

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da pokaže da razumije pisani tekst na poznatu temu, u okviru poznate gramatike i leksike.

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- uoči glavnu misao/suštinu teksta,
- pronađe tražene podatke iz teksta koji čita (*ko, šta, gdje, kada, kako, čiji, koji, koliko, zašto ...*),
- pravi razliku između u tekstu iznesenih stavova i datih činjenica,
- uoči izvantekstualne okolnosti sporazumijevanja (raspoloženje (sa)govornika i odnos(e) između sagovornika (npr. roditelji i djeca, profesor i učenik, školski drugovi ...),
- prepozna vrstu teksta.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, mapa, formular, pismo, upitnik, intervju, oglas/reklama, obavještenje, strip, dijalog, web stranica, blog, priča ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici čitaju tekst i reaguju/izvršavaju postavljene zadatke:

- neverbalno (razvrstavanjem slika, povezivanjem slika i teksta, označavanjem tačnih, odnosno netačnih tvrdnji, rješavanje zadataka višestrukog izbora ...),
- verbalno (popunjavanjem tabela, dopunjavanjem teksta, odgovorima na postavljena pitanja, razgovorom o tekstu, pisanjem – samostalno i/ili u paru/grupi – različitih vrsta tekstova po modelu.

Obrazovno-vaspitni ishod 4

Na kraju učenja učenik/učenica će biti u stanju da se pismeno izražava o poznatoj temi koristeći osnovna pravila interpunkcije i pravopisa, i poznatu gramatiku i leksiku

Ishodi učenja

Tokom učenja učenik/učenica će biti u stanju da...

- popunjava tabele i formulare,
- dopunjava kraće tekstove,
- prateći uobičajene faze u procesu pisanja, dođe do završne verzije teksta,
- povezuje rečenice u koherentne cjeline koristeći osnovne veznike,
- piše kraće funkcionalne tekstove,
- piše kraće sastave.

Didaktičke preporuke za realizaciju obrazovno-vaspitnog ishoda:

a) Sadržaji/pojmovi

Tekstovi: poruka, pismo, e-mail, razglednica, upitnik, blog, prikaz knjige/filma, zidne novine, reklama, obavještenje, esej ...

b) Aktivnosti učenja

Učenici/učenice:

- samostalno i/ili u paru/grupi prikupljaju/vrše izbor leksike potrebne za planirane aktivnosti,
- oblikuju tekst primjenjući odgovarajuću strukturu,
- provjeravaju i eventualno ispravljaju greške u napisanom tekstu.

F. DIDAKTIČKE PREPORUKE ZA REALIZACIJU PREDMETA

Namjera ovih didaktičkih preporuka je da pomognu nastavniku/nastavnici da ostvari postavljene ciljeve primjenjujući u nastavi najnovija saznanja iz područja primijenjene lingvistike, pedagogije i psihologije, te pozitivna domaća i strana iskustva vezana za nastavu i učenje engleskog jezika, a da pri tome ne ograniče njegovu/njenu kreativnost. Dodatne napomene se odnose prije svega, ali ne uvijek i samo, na rad sa učenicima/učenicama u prvom ciklusu.

Nastavnik/nastavnica i učenik/učenica u savremenoj nastavi

U središtu pažnje savremene nastave je učenik/učenica i proces učenja. Uvažavajte uzrast, sposobnosti, potrebe, interesovanja i želje svojih učenika/učenica (vidi Napomenu 1). Nastavnik/nastavnica nije više jedini izvor znanja i informacija i njegova/njena uloga nije samo prenošenje znanja. Vaš zadatak je i da podstičete učenike/učenice da koriste i druge izvore znanja i informacija i da ih učite kako da uče (Vidi *Autonomija učenika/učenice*).

Potrudite se da atmosfera u razredu bude prijatna i nespustavajuća, a istovremeno i radna, jer samo u takvoj atmosferi nastava može biti uspješna. Atmosfera napetosti i straha čini svako učenje neefikasnim. Koristite metodu pozitivne motivacije. Izbjegavajte negativnu kritiku. Stvorite atmosferu uzajamnog povjerenja. Vi i vaši/e učenici/učenice ste na istom zadatku: njihov uspjeh je i vaš uspjeh.

Ne dozvolite sebi da zaboravite da osim operativnih, nastava engleskog jezika ima i opšte ciljeve (vidi Napomenu 2).

Neka vaša nastava djeluje podsticajno na razvoj vaših učenika/učenica u intelektualnom, emocionalnom, moralnom, kreativnom i estetskom smislu.

Vaša nastava treba da doprinese i formiranju autonomnih, demokratičnih i empatičnih ličnosti. Učite ih tome i na vlastitom primjeru. Podstičite samopouzdanje (vidi Napomenu 3) i nezavisnost, kooperativnost, kulturu dijaloga, tolerantnost, razumijevanje i uvažavanje različitosti i pripremajte vaše učenike/učenice za život u multikulturalnom i plurilingvalnom društvu.

Napomena 1:

U radu sa najmlađim uzrastom imajte na umu sljedeće:

- Djeca ovog uzrasta, a naročito djeca od 6 i 7 godina, **živahnija su od starije djece** i gotovo neumorna u fizičkim aktivnostima, **stoga, kad god je to moguće, učenje treba da se odvija uporedo sa nekom fizičkom aktivnošću**. U ovom periodu potreba za kretanjem je velika, pa ne čudi što je **TPR veoma popularan** kod djece ove starosne dobi (Vidi Napomenu 5).
- **Njihove motorne sposobnosti su u fazi razvoja i ne smije se zaboraviti da** među najmlađim učenicima/učenicama ima puno onih koji/e još uvijek ne mogu da, npr. pravilno drže olovku, uredno oboje crtež i sl. Iz ovoga slijedi da npr. "neuredno" obojeni crtež jednako zaslužuje pohvalu kao i onaj koji je "uredno" obojen!
- **Igra ima veliku ulogu u životu djeteta** – na uzrastu od 6 godina, na primjer, igra je vodeća aktivnost – pa će imati posebno mjesto i u nastavi engleskog jezika na ovom nivou.
- Mašta takođe ima važno mjesto u životu djece **i zato im se mora dati prilika da razvijaju maštu i budu kreativni i na časovima engleskog jezika**.
- Da bi nešto naučila/zapamtila **djeca to moraju prije svega razumjeti (comprehensible input) zato (a i zato što djeca bolje pamte očigledan materijal) koristite vizuelnu pomoć** (kao što su slike, crteži, poster, razni predmeti i sl.), **gestove, izraz lica, intonaciju, stvarne situacije**.
- Obim dječijeg pamćenja je manji što je dijete mlađe, pa **morate voditi računa i o količini inputa**.
- Djeca **vole da**, kada uče svoj maternji jezik, **ponavljaju** riječi dok ih sasvim ne savladaju, što treba iskoristiti i u nastavi stranog jezika. Naravno, **u tome se ne smije pretjerati**. Obratite pažnju na reakcije djece: djeca će vam svojim reakcijama staviti do znanja kada treba prestati sa ponavljanjem.
- Djeca ovog uzrasta **relativno sporo uče i brzo zaboravljaju, pa je potrebno što je moguće češće obnavljati naučeno, pri čemu se mora povesti računa i o tome da se u obnavljanju unese raznovrsnost**. (Poznato je, naime, da djeci na ovom uzrastu brzo postaje dosadno.)

- **Pažnja i koncentracija kod mlađih učenika/učenica traju kratko, pa i aktivnosti moraju biti kratke.** Treba, međutim, znati i da, ako ih zainteresujete, njihova pažnja može neobično dugo potrajati. Naravno, što je dijete starije pažnja duže traje. Najveća je kada su učenici/učenice aktivni/e, a najmanja kada pasivno prate nastavnika/nastavnicu.
- Imajte u vidu i to da **osjećanja djeteta u ovom periodu mogu biti labilna**, pa su **djeca sklona emocionalnim ispadima**. Kod djece mlađe od 7 godina ljutnja je češća nego kod starije djece. (Istraživanja su pokazala da se djeca naročito mnogo ljute zbog svojih neuspjeha, ponižavanja i ismijavanja. Sreća je što ljutnja, kažu psiholozi, kod djece kratko traje i djeca brzo zaborave ono na šta su se ljutila)
- **Šestogodišnjaci mogu biti egocentrični i nestabilni u svojim socijalnim reagovanjima.** Sedmogodišnje dijete je u socijalnim odnosima već stabilnije. Istraživanja pokazuju da, za razliku od starije djece, **djeca mlađa od sedam godina često** nijesu voljna da sarađuju sa drugima i da **više vole da rade sama, pa morate biti naročito oprezni i strpljivi kada organizujete rad u parovima ili grupama**. Podstičite djecu na saradnju, naučite ih da, kada žele nešto da kažu ili urade, treba da sačekaju da na njih dođe red, da saslušaju druge itd. Razvijajte kod djece osjećanja pravednosti, prijateljstva i odgovornosti prema drugima.
- Djeca na svim uzrastima **vole boje, rado pjevaju i vole da im se pjeva**.
- Djeca **saosjećaju sa ličnostima u bajkama i pričama i uživljavaju se u osjećanja drugih**.
- **I na kraju, treba znati i to da** nivo psihofizičkog razvoja ne mora odgovarati starosti djeteta **i da na ovom uzrastu postoje velike individualne razlike među djecom u pogledu njihovih sposobnosti, potreba i interesovanja ne samo između različitih starosnih grupa već i unutar iste starosne grupe**.

Napomena 2:

- Osim navedenih opštih i operativnih ciljeva, uvijek imajte na umu da **vaši/e najmlađi/e učenici/učenice ne smiju doživljavati nastavu engleskog jezika kao dodatno opterećenje**. Učenje engleskog jezika za njih mora biti prijatno iskustvo. **Djeca treba da se raduju vašim časovima: činite sve što je u vašoj moći da im nastava bude zanimljiva i zabavna i, na što je moguće više načina, budite kod njih želju da uče**.

Napomena 3:

- Vaši najmlađi/e učenici/učenice tek treba da počnu da razvijaju samopoštovanje i samopouzdanje i vaš zadatak je da im u tome pomognete time što ćete, u podsticajnoj atmosferi u učionici, **svakom djetetu redovno pružati priliku da doživi uspjeh u učenju i pohvalu koja uz to ide: preporučuje se da djeca, a naročito ona mlađeg školskog uzrasta, budu što više motivisana za rad, odnosno pohvaljivana i nagrađivana**, jer samo tako mogu steći samopouzdanje. (Pohvale i nagrade, naravno, treba da budu zaslužene inače bi izgubile smisao.)
- Ukoliko doživljava neuspjeh u školi, dijete postaje nesrećno i prestaje da bude živahno kao što je bilo.
- Isto tako, **da biste izbjegli favorizovanje pojedinih učenika/učenica potrudite se da uvijek pohvalite barem dva/dvije učenika/učenice istovremeno i da ne hvalite samo "najbolje" učenike/učenice**. Djeca će se radovati ako osjete da ih volite. Pohvalite i nagradite grupe i parove kao i pojedince.
- A što se tiče **motivacije**, ona je, u tome se slažu i nastavnici/nastavnice i naučnici, **jedan od najvažnijih faktora koji utiču na uspješnost učenja stranog jezika**. Pokažite entuzijizam, optimizam i povjerenje u sposobnosti djece i povećaćete njihovu motivaciju.

Upotreba maternjeg jezika

Upotrebu maternjeg jezika u učionici svedite na najmanju moguću mjeru (vidi Napomenu 4), ali nikada to ne činite na uštrb ostvarivanja postavljenih ciljeva. Navikavajte učenike/učenice da u učionici koriste engleski jezik koliko god im to dozvoljava njihovo trenutno jezičko znanje, a maternji upotrebite kada je to efikasnije i produktivnije.

Napomena 4:

- Međutim, **kada su najmlađi/e učenici/učenice u pitanju savjetuje se poseban oprez** jer se ne smije pretjerati **sa upotrebom stranog jezika u učionici**: djeca bi se mogla veoma zbuniti i uznemiriti ako biste im se sve vrijeme obraćali na, za njih, nekom čudnom, stranom jeziku.

Aktivnosti: Razvijanje jezičkih vještina (vidi Napomenu 5)

Pri izboru aktivnosti povedite računa o **diferencijaciji i raznovrsnosti**.

1. Diferencijacija

Odaberite ili adaptirajte aktivnosti tako da odgovaraju različitim stilovima učenja (vizuelni, auditivni, kinestetički) i nivoima znanja vaših učenika/učenica (slabiji, bolji/e učenici/učenice). Ako stalno koristite aktivnosti koje odgovaraju samo jednom stilu učenja, učenici/učenice kojima ne odgovara taj stil biće u neravnopravnom položaju i teže i sporije će učiti. Isto tako, ako sve aktivnosti zahtijevaju viši nivo jezičkih znanja i vještina, slabiji/e učenici/učenice će biti demotivisani/e i neće htjeti/moći u njima učestvovati.

2. Raznovrsnost

Imajte na umu da smjenjivanje različitih oblika nastave (frontalnog, individualnog i rada u parovima i grupama), kraćih i dužih, bučnijih i tiših aktivnosti, kao i smjenjivanje perioda koncentrisane pažnje i opuštanja, daje nastavi notu raznovrsnosti i pospješuje motivaciju.

Napomena 5:

- Kada je riječ o razvijanju jezičkih vještina kod najmlađih učenika/učenica, sve do trećeg razreda se isključivo bavimo razvijanjem vještina slušanja, tj. razumijevanja živog i snimljenog govora, i razvijanjem usmenog izražavanja. Čitanje i pisanje se postepeno uvode tek od druge polovine trećeg razreda.
- Valja napomenuti i to da se danas u radu sa najmlađim učenicima/učenicama, između ostalih, vrlo rado koristi i takozvani TPR pristup (TPR: Total Physical Response). Popularan je i kod djece i kod nastavnika/nastavnica upravo zato što:
  - omogućava razvijanje vještina razumijevanja govora,
  - uvođenje jezičkih sadržaja na veoma vizuelan, kontekstualizovan način,
  - zahtijeva od učenika/učenica aktivnost i kretanje,
  - u početku, ne vrši pritisak na djecu da govore.
- Pjesmice, recitacije i priče koje zahtijevaju fizičku aktivnost su, naravno jedna forma ovog pristupa.

Razumijevanje živog i snimljenog govora

Koristite što je moguće raznovrsnije izvore autentičnih tekstova za slušanje (pjesme, priče, razgovore dviju ili više osoba, kraće monologe, kraća izlaganja, radio i TV reklame, vijesti, odlomke iz radio/TV emisija i serija, odlomke iz filmova) jer nam je cilj da osposobimo učenike/učenice da razumiju prirodni (živi ili snimljeni) govor.

Iako u nastavi koristite snimke autentičnih tekstova, uvijek imajte na umu da izgovor i intonacija nastavnika/nastavnice često imaju presudan uticaj na izgovor i intonaciju njegovih/njenih učenika/učenica, posebno onih najmlađeg uzrasta. Pogrešan izgovor usvojen u najmlađem uzrastu/početnoj fazi učenja je kasnije teže popraviti.

Ne zaboravite da aktivnosti za razvijanje vještine razumijevanja govora valja sprovesti u tri koraka:

1. *Slušanju teksta prethode aktivnosti kojima pobuđujemo interesovanje učenika/učenica za tekst* (predviđanjem sadržine teksta na osnovu naslova, ilustracija, fotografija, pisanim tekstovima na istu temu), *provjeravamo poznavanje teme i leksike* (ključne riječi i fraze objašnjavamo i zapisujemo na tabli) i *upoznajemo ih sa zadatkom koji će se raditi tokom slušanja*.
2. *Tokom slušanja učenici/učenice rade zadatke za provjeravanje razumijevanja koji zahtijevaju kratke odgovore*: zadatke višestranog izbora, zadatke tipa "tačno/netačno", popunjavanje tabele, popunjavanje praznina u tekstu (ako je potrebno, učenici/učenice mogu čuti tekst više puta).
3. *Aktivnosti nakon slušanja služe za provjeravanje razumijevanja sadržaja teksta i u ovoj fazi se preporučuje integracija sa ostalim jezičkim vještinama*: može se uraditi zajednički rezime teksta (ne prepričavanje!), povesti razgovor o stavovima/idejama izloženim u tekstu, pripremiti i izvesti dramatisacija teksta, zamisliti intervju sa osobom iz teksta, osmisliti projekat/istraživanje o problematici predstavljenom u tekstu i sl.

Sa najmlađim učenicima/cama razgovor se može, odvijati i na maternjem jeziku ukoliko je to potrebno.

Usmeno izražavanje

Pomozite učenicima/učenicama da se temeljno pripreme za usmene aktivnosti: zajedno odaberite temu i leksiku potrebnu za njenu obradu i dajte im dovoljno vremena za razmišljanje.

Uspješne su one aktivnosti koje omogućavaju stvarnu razmjenu znanja, informacija, ideja, mišljenja, bilo da se radi o aktivnostima dijaloškog ili monološkog tipa. Poželjno je da u aktivnostima učestvuju što više učenika/učenica, što se postiže radom u parovima ili manjim grupama.

Vještina vođenja razgovora nije samo u jasnom izražavanju misli, stavova, ideja. Ona uključuje i sposobnost aktivnog slušanja, pa zato učimo učenike/učenice da pažljivo slušaju onoga ko govori i da ga ne prekidaju bez potrebe.

Razumijevanje pisanog teksta (Napomena 6)

U nastavi ćemo koristiti što je moguće raznovrsnije autentične tekstove za čitanje (pjesme, priče, dijaloge, pisma, prospekte, brošure, novinske članke, odlomke iz književnih djela). Cilj nam je da osposobimo učenike/učenice za samostalno čitanje i razumijevanje nepoznatih autentičnih tekstova (koristeći odgovarajuću tehniku čitanja: brzo čitanje radi utvrđivanja osnovne ideje, čitanje radi traženja specifične informacije, čitanje radi uočavanja detalja i implicitnog značenja).

Čitanju teksta prethode aktivnosti kojima pobuđujemo interesovanje učenika/učenica za tekst (predviđanjem sadržine teksta na osnovu naslova, ilustracija, fotografija, razgovorom o iskustvu učenika/učenica u vezi sa problematikom obrađenom u tekstu), provjeravamo poznavanje teme i leksike (objašnjavamo ključne riječi i fraze) i upoznajemo ih sa zadatkom koji će se raditi tokom ili nakon čitanja.

Razumijevanje teksta se može provjeravati tokom ili nakon čitanja. Izbor aktivnosti će zavisiti od toga kada se provjeravanje vrši, a kada god je to moguće čitanje treba povezati sa govorom i pisanjem. Najčešće se koriste sljedeće aktivnosti: odgovori na pitanja, popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli, sklapanje izmiješanih dijelova teksta u smisaone cjeline hronološkim redom, zadaci višechlanog izbora, zadaci tipa 'tačno/netačno', davanje naslova djelovima teksta, rezime teksta (ne prepričavanje!), razgovor o stavovima/idejama izloženim u tekstu, dramatizacija teksta, zamišljeni intervju sa osobom iz teksta, projekat/istraživanje o problematici predstavljenoj u tekstu.

Napomena 6:

- **U radu sa najmlađima čitanje i pisanje se postepeno uvode uz pomoć:**
  - crteža i slika osoba/predmeta/ životinja sa i bez ispisanih naziva/imeni;
  - kartončića sa nazivima/imenima osoba/predmeta/ životinja;
  - postera ili kartončića sa latiničnim slovima;
  - autentičnih tekstova (natpisi, rođendanske čestitke, ambalaža slatkiša) i sl

Prepisivanje i pisanje pojedinih riječi uvodi se postepeno u drugom polugođu trećeg razreda kada učenici/učenice savladaju latinično pismo.

Pismeno izražavanje (Vidi napomenu 6 gore)

Za razvijanje vještine pismenog izražavanja možemo koristiti tzv. kontrolisano pisanje (transformacije rečenica, pisanje po modelu, slici, dijagramu) ili pisanje na slobodnu temu (pisanje pisma, pjesme, priče, dijaloga, oglasa, izvještaja, komentara na tekst/knjigu/film).

Skrenite pažnju učenicima/učenicama na važnost samog procesa pisanja i sami obratite pažnju na njega, a ne samo na proizvod pisanja. Podstičite ih da se pridržavaju metodičkog pristupa pisanju: razmišljanje o temi, zapisivanje ideja, grupisanje i organizovanje ideja u paragrafe. U ovoj fazi se ne obraća pažnja na jezičku preciznost. Tek nakon što tekst dobije odgovarajuću formu provjerava se adekvatnost leksike, gramatička pravilnost, pravopis, interpunkcija.

Pisanje se može odvijati i u parovima i grupama i to ne samo u početnim, već u svim fazama učenja. Rad u grupi daje učeniku/učenici osjećaj sigurnosti i oslobađa ga/je straha od 'javne sramote', pa je zato često i produktivniji i efikasniji nego individualni.

Navikavajte učenike/učenice da najprije samostalno, ili u paru ili grupi, pregledaju svoj rad, pa tek onda da zatraže pomoć nastavnika/nastavnice.

Nastava izgovora

Različite metode i pristupi u nastavi stranih jezika zastupali su različita stajališta u pogledu važnosti nastave izgovora, što je zasigurno bio jedan od uzroka relativnog marginalizovanja nastave izgovora u nastavi stranih jezika. Međutim, 90-tih godina 20. vijeka lingvisti su iznova počeli da ističu važnost nastave izgovora, pa se ona danas smatra neophodnim segmentom nastave stranih jezika.

Da bi se dosegao konačni cilj, tj. dobar izgovor, što znači izgovor blizak izgovoru izvornog govornika, potrebno je kod učenika razvijati sposobnost prepoznavanja, ponavljanja i reprodukcije fonoloških, ritmičkih, akcenatskih i intonacijskih uzoraka engleskog jezika (tj. izdvojenih glasova, riječi i rečenica), uvijek imajući na umu barem dvije važne činjenice. Prva je da je osnovna strategija koja se primjenjuje u procesu učenja izgovora imitacija, a druga da su djeca obdarena izuzetnom sposobnošću preciznog imitiranja onoga što čuju (i na maternjem i na jeziku koji uče), pa taj dar treba blagovremeno iskoristiti.

U našem obrazovnom sistemu, standardni britanski izgovor engleskog jezika, poznat kao RP (Received Pronunciation), uzima se kao model, odnosno standard, izgovora, ali gdje god je potrebno, skrenućemo pažnju učenicima na razlike između standardnog britanskog i američkog izgovora kako bi se izbjeglo miješanje ove dvije varijante engleskog jezika pod uticajem sve veće popularnosti američkih medija kod školske populacije.

Ključni faktori koji utiču na usvajanje izgovora stranog jezika su uzrast učenika, model i vrste aktivnosti.

Postizanju gore pomenutih ciljeva valja se posvetiti od samog početka učenja engleskog jezika. Naime, istraživanja su pokazala da rano učenje stranog jezika doprinosi boljem usvajanju izgovora. Najvažnijim periodom za usvajanje izgovora i fonetskog sistema engleskog jezika smatra se period od pete godine života do puberteta, a period od 6 do 7 godine života navodi se kao idealan uzrast. Prema tome, za očekivati je da – uz dobar model – učenici u tom uzrastu usvoje izgovor koji će biti blizak izgovoru izvornog govornika.

Sve veća izloženost učenika engleskom jeziku putem medija svakako pozitivno utiče na usvajanje izgovora, ali ne smijemo zaboraviti da su, ipak, nastavnici, a ne mediji, i dalje glavni model dobrog izgovora, pa ćemo u skladu s tim i postupati u učionici, tj. putem ličnog primjera, od samog početka, učenike navikavati na različite glasove, naglaske, te na ritam, brzinu govora i intonaciju engleskog jezika. Aktivnosti za razumijevanje snimljenog govora koje prate udžbenike, kao i aktivnosti/materijali sa interneta, poslužiće nam u istu svrhu.

Tradicionalni način uvježbavanja izgovora su vježbe drila, stoga ih ne treba zanemarivati, ali uz njih se danas sve više koriste aktivnosti u kojima se vježbe izgovora kombinuju/integrišu sa drugim vještinama i koje su, upravo zbog toga, s jedne strane, privlačnije za učenika, a s druge, praktičnije za nastavnika jer se mogu uskladiti sa uzrastom i znanjem/sposobnostima učenika. Aktivnosti se mogu svrstati u tri grupe:

- aktivnosti ponavljanja za modelom (nastavnikom ili snimljenim govornikom)/aktivnosti reprodukcije (individualno/u paru/u grupi/horsko),
- aktivnosti ponavljanja/prepoznavanja/reprodukcije uz vizuelne podsticaje,
- aktivnosti ponavljanja/reprodukcije sa kinestetičkim elementima.

Pri odabiru aktivnosti koje ćemo koristiti, posebnu pažnju treba posvetiti onima koje će nam omogućiti da učenicima skrenemo pažnju na najčešće probleme sa kojima se srećemo na putu savladavanja fonetskog sistema engleskog jezika, a to su:

- glasovi kojih u našem jeziku nema, prije svega /θ/, /ð/, /ŋ/, /r/ i /w/,
- razlikovanje dugih i kratkih samoglasnika/dužina sloga (*ship – sheep*),
- naglasak (riječi),
- intonacija.

Kada je riječ o intonaciji, učenike u osnovnoj školi treba – na praktičan način/putem primjera – upoznati sa 2 (od 4 uobičajene) funkcije koje intonacija može imati: sa funkcijom naglašavanja i sa

gramatičkom funkcijom, pokazujući im kako promjena intonacije dovodi do promjene značenja. Za funkciju naglašavanja mogu poslužiti primjeri kao što su: *I like Tim's new roller blades – neutralan iskaz; I like **Tim's** new roller blades – Timove, a ne nečije druge; I like Tim's **new** roller blades – nove, a ne stare*, a za gramatičku funkciju primjeri koji pokazuju kako se putem intonacije pravi razlika između vrsta rečenica (izjavnih, upitnih, uzvičnih i zapovijednih) ili primjeri iz domena upitnih fraza (*question-tags*) i njihovih značenja. Na primjer: *You like chocolate, ↘ don't you?* (Znam da voliš čokoladu i očekujem da samo potvrdiš moj komentar.) *You like chocolate, ↗ don't you?* (Nijesam siguran da li voliš čokoladu, pa očekujem odgovor na postavljeno pitanje.)

Skoro sve gore navedene aktivnosti mogu se istovremeno iskoristi i za konsolidaciju/obnavljanje obrađenog leksičkog korpusa.

Gramatika

Za učenje gramatičkih struktura danas se uglavnom koristi induktivni pristup: učenici/učenice sami otkrivaju jezičke strukture i formiraju pravila vezana za formu i upotrebu, a zatim ih upoređuju sa gramatičkim pravilima u udžbenicima/gramatikama.

Gramatičke strukture uvodimo postepeno uz mnogo smisaonih primjera i utvrđujemo ih na velikom broju vježbi u stvarnim komunikacijskim situacijama. Zadaci treba da budu raznovrsni, da učenicima/učenicama omoguće primjenu prethodnih znanja, opštih znanja i mašte. Učenje je efikasnije ako su strukture uključene u tekst, odnosno ako iz njega proizilaze jer učeniku/učenici omogućavaju razumijevanje i adekvatno reagovanje.

Ciklično vraćanje na već poznate strukture će omogućiti učenicima/učenicama da usvoje strukture koje nijesu bile savladane ili da automatizuju upotrebu već savladanih struktura.

Neke gramatičke strukture je dovoljno da učenici/učenice samo prepoznaju i razumiju, dok druge treba da znaju da koriste sa manjom ili većom preciznošću.

Učenici/učenice ne reprodukuju gramatička i druga pravila koja objašnjavaju jezičku strukturu i upotrebu. Poznavanje pravila nije predmet ocjenjivanja.

Napomena 7:

- **Sa najmlađim uzrastom koristite tehnike fokusiranja na formu u smislenim i zanimljivim kontekstima.** Ilustrujte npr. razliku između jednine i množine imenica vizuelnim sredstvima (*one book/two books; one desk/five desks;*), a onda tražite od učenika/učenica da i oni/e urade isto koristeći svoj školski pribor/namještaj u učionici/igračke i sl. Možete i namjerno praviti gramatičke greške i tražiti od učenika/učenica da ih uoče i isprave. Učenici/učenice vrlo rado učestvuju u ovakvim »igramama« i naročito zadovoljstvo im pričinjava da postavljaju zadatke jedni drugima.

Leksika

Učenje leksike se smatra jednim od najbitnijih elemenata u učenju stranog jezika i treba joj posvetiti dužnu pažnju. Za prezentaciju i utvrđivanje nove leksike možemo koristiti:

- predmete, slike, gestove, mimiku,
- tvorbu riječi (izvedenice, složenice, konverzija),
- sinonime, antonime, definicije,

- određivanje značenja riječi na osnovu konteksta,
- korišćenje jednojezičnih i dvojezičnih rječnika.

Pokažite učenicima/učenicama da leksiku ne čine samo pojedinačne riječi. Skrećite im pažnju na kolokacije. Učite ih da grupišu riječi, npr. u gramatičke (*happy, unhappy, happily, unhappily, happiness, unhappiness*) ili semantičke grupe (*happy, contented, joyful, pleased*).

Pripremajte aktivnosti za ciklično ponavljanje ranije obrađene leksike.

Ispravljavanje grešaka

Kada ispravljate greške činite to na podsticajan način. Dok govore, učenike/učenice ne treba prekidati zbog grešaka koje prave. Evidentirajte ozbiljnije greške i ukažite na njih kad se završi govorna aktivnost. U pismenim zadacima (testovima i sastavima) označite tip greške i, ako je to moguće, prepustite učeniku/učenici da je sam/a ispravi. Pružite učenicima/učenicama što je moguće češće priliku da sami/e ispravljaju svoje greške ili da to čine u paru ili grupi.

Domaći zadaci

Cilj domaćih zadataka je utvrđivanje znanja i vještina koje učenici/učenice stiču u nastavi i, u izvjesnoj mjeri, podsticanje samostalnosti u učenju. Pri planiranju domaćih zadataka vodite računa o sljedećem: *preporučuje se da vrijeme koje učenik/učenica provede u radu kod kuće (pisanje, čitanje, obnavljanje) ne bude duže od trećine vremena provedenog na časovima engleskog jezika, odnosno, da sedmično ne pređe 15 min. po času.*

Napomena 8:

- Domaći zadaci za najmlađe, prije nego što počnu da čitaju i pišu na engleskom, mogu biti npr. da nešto nacrtaju, kažu/otpjevaju/odrecituju tati/mami/ukućanima, donesu u školu omiljenu igračku, fotografiju iz porodičnog albuma I sl.

Projekti

Rad na projektima razvija samostalnost/kooperativnost i osjećaj odgovornosti kod učenika/učenica, pa je stoga tijesno povezan sa autonomijom učenika/učenice i razvijanjem vještina samostalnog učenja (Vidi *Autonomija učenika/učenice*).

Dobar projekat je onaj u kome je zadatak jasno definisan i prilagođen znanju i sposobnostima učenika/učenice. Kada se cilj postavi, učenicima/učenicama treba ostaviti mogućnost da sami/e odluče na koji način će ga postići, kao i da podijele zaduženja i odgovornosti.

Za rad na projektu se može odvojiti vrijeme i na redovnim časovima, ali je vrlo vjerovatno da će se učenici/učenice morati sretati i van časova, pa je stoga, na početku, potrebno precizirati i rok od kojeg valja završiti projekat, jer on mora odgovarati svima, i učenicima/učenicama, i nastavniku/nastavnici.

Kada za to dođe vrijeme, prezentacije je najbolje držati na samom početku časa i to ne više od jedne na jednom času. Prezentacije mogu imati formu zidnih novina, postera sa fotografijama i ispisanim tekstom, izlaganja praćenih slajdovima, video zapisa ili brošura.

Evo i nekoliko ideja.

U nižim razredima osnovne škole mogu se raditi projekti na sljedeće teme:

- moja porodica/najbolji drug/drugarica,
- moja soba/kuća/ulica,
- moj kućni ljubimac,
- izvještaj o ponudi lokalnog pet shop-a,
- moje omiljene igračke i sl.

Tema projekta može biti i vlastita zemlja i ono čime se ponosimo i što bismo željeli da drugi znaju o nama.

Prezentacije se mogu pripremati i na teme kao što su: omiljeni pisac, historijska ličnost, omiljena muzička grupa, glumac, film, pozorišna predstava i sl.

Učenici/učenice mogu sakupljati informacije o stranim zemljama – o njihovoj historiji, turističkim atrakcijama, običajima, kulturi, svakodnevnom životu, modi, sportu i sl. u zavisnosti od interesovanja – koristeći, ako je moguće, osim uobičajenih izvora informacija, kao što su udžbenici, časopisi, novine, Internet, i intervju sa izvornim govornicima. Od prikupljenog materijala se mogu napraviti (zidne) novine, ili mu se može dati forma ilustriranog dnevnika, brošure ili reklamne kampanje.

Autonomija učenika/učenice

Nastavnik/nastavnica podstiče i razvija autonomiju učenika/učenice kroz aktivnosti i zadatke koji osposobljavaju učenika/cu da preuzme odgovornost za vlastito učenje i da znanje stečeno u formalnom kontekstu učenja (u učionici) koristi i izvan njega. Iz ovoga proizilazi da na časovima engleskog jezika učenici/učenice treba da steknu, osim jezičkih i sociopragmatičkih, i znanja u vezi sa samim procesom učenja.

Stoga:

- učite učenike/učenice kako da lakše i brže uče, kako da čuvaju naučeno i kako da koriste znanje u novim situacijama, izvan učionice (razgovarajte sa njima o strategijama i stilovima koje koriste u učenju stranog jezika i upoznajte ih sa novim);
- upoznajte ih sa ciljevima i sadržajima aktivnosti/zadataka/materijala i strategijama učenja koje oni impliciraju;
- na višem nivou učenja, uključite ih u adaptiranje i izbor nastavnih materijala gdje god je to moguće;
- podstičite ih da samostalno stiču nova znanja, planiraju, organizuju, prate i provjeravaju učenje. (Vidi *Portfolio*)

Napomena 9:

- Evo nekoliko ideja koje možete iskoristiti u radu sa najmlađim učenicima/učenicama:
  - objasnite djeci da će im čuvanje crteža ili slika predmeta čije su nazive naučili na engleskom jeziku pomoći da se kasnije sjete šta su sve na časovima učili/e;
  - podstičite ih da prave banke riječi služeći se različitim izvorima kao što su npr. slikovni rječnici, natpisi na engleskom jeziku na ambalaži slatkiša i (trenutno popularni) natpisi na garderobi, crtani filmovi ili dječiji TV programi na engleskom jeziku i sl;
  - kad god vam se ukaže prilika, dajte djeci mogućnost izbora između dvaju ili više aktivnosti, dva domaća zadatka itd.

Portfolio/Evropski jezički portfolio

Evropski jezički portfolio je lični dokument koji pomaže svima koji uče strane jezike da unaprijede svoje znanje i da bolje upoznaju druge kulture. EJP takođe služi za utvrđivanje trenutnog nivoa poznavanja stranih jezika, u skladu sa nivoima znanja koje je definisao Savjet Evrope u *Zajedničkom evropskom okviru za žive jezike (The Common European Framework of Reference for Languages: learning teaching, assessment)*. Najvažniji dio *Zajedničkog evropskog okvira* predstavlja skala za procjenu znanja. Skala predviđa šest nivoa znanja, uz mogućnost uvođenja tri međunivoa.

Evropski jezički portfolio sadrži tri elementa:

- pasoš,
- jezičku biografiju i
- dosije.

Jezički pasoš

- pruža opštu sliku o poznavanju različitih jezika u određenom trenutku, u skladu sa nivoima znanja iz *Zajedničkog evropskog okvira za žive jezike Savjeta Evrope*;
- sadrži zvanične sertifikate i svjedoči o jezičkim kompetencijama, interkulturalnim iskustvima i iskustvima u učenju jezika;
- sadrži informacije o pojedinačnim i specifičnim kompetencijama;
- omogućava učenicima/učenicama da sami/e procijene svoje znanje.

Jezička biografija

- omogućava učenicima/učenicama da učestvuju u planiranju sopstvenog učenja, da razmišljaju o učenju i procjenjuju svoje napredovanje;
- podstiče učenike/učenice da evidentiraju šta znaju na svakom od jezika, kao i da navedu iskustva stečena u školi i van nje;
- organizovana je u skladu sa idejom o promovisanju plurilingvizma, to jest, učenja više jezika.

Dosije sadrži odabrane radove učenika/učenica koji ilustruju znanja i vještine navedene u jezičkoj biografiji ili u pasošu.

Svaka zemlja izrađuje jezički portfolio u skladu sa potrebama svog obrazovnog sistema, poštujući smjernice Direktorata za obrazovanje i jezike Savjeta Evrope koji ih i akredituje. Crnogorski model **Evropskog jezičkog portfolija** za učenike/učenice **3. ciklusa osnovne škole** (uzrast 12 do 15 godina) akreditovan je u septembru 2010. Odobren je od strane Savjeta za opšte obrazovanje kao priručna literatura za strane jezike, te se njegova upotreba preporučuje od **7. razreda**.

Napomena 10

- Sa najmlađim učenicima/učenicama bi se mogla iskoristiti ideja dosijea (čuvanje radova učenika/učenica koji služe kao ilustracija njihovog znanja i vještina).

Vještine 21. vijeka

21. vijek je vijek brzog razvoja u svim sferama ljudske djelatnosti. Od obrazovnog sistema se očekuje da prati taj razvoj i da kod učenika razvija sposobnosti i vještine potrebne za uspješno funkcionisanje u savremenom svijetu.

Pod vještinama 21. vijeka podrazumijevaju se:

- vještine učenja (kritičko i kreativno mišljenje, vještina komunikacije i kooperativnost),
- vještine savremene pismenosti (jezička pismenost na maternjem i stranom jeziku, informaciono-tehnološka i medijska pismenost), i
- životne vještine (fleksibilnost i prilagodljivost, inicijativnost, socijalne vještine, razumijevanje i prihvatanje različitih kultura, lična odgovornost, produktivnost i profesionalna odgovornost, i liderstvo).

Razvijanje primjenjivih vještina i znanja, uključujući i vještine 21. vijeka, na časovima engleskog jezika, kroz upotrebu odgovarajućih tehnologija, čini našu nastavu relevantnom, personalizovanom i interesantnom.

Pedagoška upotreba informaciono-komunikacionih tehnologija

Informaciono-komunikacione tehnologije³ imaju sve veći značaj u sferi obrazovanja, a njihova primjena u nastavi dovela je do modernizacije nastavnog procesa. Osnovni cilj uvođenja ICT-a u obrazovni proces je brzo sticanje znanja i razvijanje vještina.

ICT omogućava nastavniku/nastavnici da se, s jedne strane, bolje i cjelovitije priprema za nastavu, a s druge, da podstiče same učenike na istraživački rad i učenje, tako što će ih dobro osmišljenim zadacima usmjeravati da traže i nađu odgovarajuće informacije, da ih analiziraju i prezentuju.

Računari, pametni mobilni telefoni i internet su se već dokazali kao sredstva za podsticanje i zadovoljavanje prirodne radoznalosti učenika/učenica i njihove potrebe za znanjem. Učenici/učenice ih rado koriste, pa ih, gdje god je to primjereno, treba koristiti u nastavnom procesu i procesu učenja.

Računari/pametni mobilni telefoni kod učenika razvijaju samoinicijativnost i samostalnost u radu i pružaju im mogućnost da u radu napreduju u skladu sa vlastitim sposobnostima, nezavisno od drugih. Upotreba računara u nastavi ostavlja nastavniku više prostora za ličnu kreativnost, za inovacije u nastavi, za detaljnije praćenje rada svakog učenika, za vaspitno djelovanje, za profesionalni razvoj.

Na kraju, ne zaboravimo da učenicima skrenemo pažnju i na web stranice namijenjene učenju engleskog jezika, kao što su npr. web stranice odobrenih udžbenika.

Obrazovno-vaspitni ishodi predmeta

Ishodi predstavljaju jasne iskaze o tome šta se od učenika/ca očekuje da zna, razumije i/ili da je sposoban/na da uradi nakon završenog procesa učenja. Oni opisuju kompetencije učenika/ca – znanja, vještine, stavove i vrijednosti koje je učenik/ca stekao nakon završenog procesa učenja. Ishodi učenja se odnose na postignuća učenika/ca, a ne na ciljeve nastavnika. Cilj učenja je namjera, a ishod učenja je mjerljivi rezultat ostvarenja te namjere. Zahtjev za jasnom i eksplicitnom

---

³ U daljem tekstu ICT.

formulacijom ishoda učenja dio je šireg konteksta u kome se fokus obrazovanja pomjera sa nastave, nastavnika i onoga čemu oni žele da nauče učenike, ka učenicima/cama, odnosno onome šta oni znaju da urade kao rezultatu učenja u toku nastavnog procesa. Sama nastava i učenje prilagođeni su postizanju prethodno definisanih rezultata učenja. Ishodi učenja, predstavljaju osnovu za osmišljavanje efikasnih nastavnih aktivnosti, ali i za osmišljavanje metoda procjenjivanja kojima će se na najbolji način utvrditi nivo ostvarenosti ishoda.

Ishodi u predmetnom programu za engleski jezik dati su u skladu sa *Zajedničkim evropskim okvirom za žive jezike*. Nakon završetka osnovne škole učenice/učenice treba da dostignu nivo A2+.

U Tabeli 1 dat je tematski okvir i pregled pojmova/sadržaja za nivo A2+. Nastavnici/nastavnice, uz ključne sadržaje/pojmove koji su dati u poglavlju E, samostalno planiraju teme i preostale sadržaje/pojmove po razredima na nivou aktiva, uzimajući u obzir uzrasno-razvojne karakteristike učenika, didaktičke principe i propisani udžbenik.

Tabela 1 Tematski okvir i pojmovi/sadržaji za CEFR nivo A2+ (uključujući A1)

Tematski okvir	
Porodica i društvo	Porodica, prijatelji, poznanici, susjedi, klubovi i udruženja; svakodnevni život; ljubav i prijateljstvo, problemi i sukobi; tradicija, kultura, nauka, umjetnost; mediji, naučno-tehnološka dostignuća; višejezičnost i multikulturalnost.
Moj dom i okruženje	Moja kuća/stan, moj grad/selo, moja zemlja i druge zemlje i njihove znamenitosti; orijentacija u prostoru.
Slobodno vrijeme	Hobiji i interesovanja (sport, muzika, TV, film, pozorište ...), internet i društvene mreže, raspust i praznici.
Škola i obrazovanje	Moja škola, moj razred, zanimljivosti različitih obrazovnih sistema, životni pozivi.
Ishrana	Vrste hrane i pića, zdrava ishrana, ugostiteljski objekti.
Zdravlje	Djelovi tijela, higijena, zdravlje, bolesti i povrede, zdravi stilovi života.
Životna sredina	Biljni i životinjski svijet, zaštita životne sredine.
Kupovina	Vrste prodavnica, kupovanje hrane, odjeće/obuće i poklona.
Klima i vremenski uslovi	Vremenska prognoza, vremenske nepogode, klimatske promjene.
Pojmovi/Sadržaji	
Nouns	<ul style="list-style-type: none"> - regular plural & irregular plural: <i>man, woman, child, foot,</i> - plural only + plural verb, - plural of nouns ending in <i>-f, -y, -o, -s, -x, -sh, -ch,</i> - Saxon genitive ('s & s'), - <i>of</i> genitive, - double genitive, - countable/uncountable nouns, - gerunds in object position, - common nouns & proper nouns with capital letters, - noun phrases, - compound nouns (<i>swimming pool, bedroom, ice-cream, supermarket ...</i>)
Pronouns	<ul style="list-style-type: none"> - personal pronouns: singular/plural, subject/object case, - <i>you</i>: people in general, - <i>yours</i>: as object, - demonstrative pronouns: <i>this, that, these, those,</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - <i>That's</i> + adjective to respond to something (<i>That's a good idea!</i>) - possessive pronouns: singular, plural, - interrogative pronouns: <i>who, what, whose,</i> - partitive pronouns: <i>some (-body, -thing) any(-body, -thing) no(-body, -thing)</i> (determiner and nominal function), - <i>all/both</i> + <i>of</i> + object pronoun (<i>All of them asked about you.</i>) - determiners + premodifiers + <i>one/ones</i> (substitution), - introductory <i>it</i> (<i>It's one o'clock, It's raining.</i>) - relative pronoun: <i>who, which, that,</i> - reflexive pronouns: <i>myself, yourself</i> with <i>enjoy & buy</i>), - ellipsis after <i>hope</i> (<i>Hope to see you soon.</i>)
Determiners	<ul style="list-style-type: none"> - <i>a/an</i> + (very) + adjectives in a noun phrase, - <i>the</i> in prepositional phrases relating to time (<i>at the weekend ...</i>) - <i>the</i> + adjectives + noun to specify (<i>My house is opposite the new café.</i>) - <i>the</i> + superlative adjective + noun, - no article before nouns in some fixed expressions (<i>at home, by car ...</i>) - no article before singular/plural/uncountable nouns when referring to things in general, - <i>this/these, that/those,</i> - quantifiers + plural nouns/uncountable nouns: <i>some, any, no, more, lots of, all, both,</i> - quantifiers + singular noun: <i>a/an, every, each,</i> - <i>much</i> + uncountable noun in negative & interrogative sentences, - <i>many</i> + plural nouns in negative & interrogative sentences, - <i>so many/too many</i> + plural nouns, - determiner + <i>of</i> + determiner (<i>all of, some of, both of, many of, any of, number of, each of – I spent all of my money.</i>)
Numbers	<ul style="list-style-type: none"> - cardinal/ordinal
Adjectives	<ul style="list-style-type: none"> - possessive adjectives, - interrogative adjectives: <i>which,</i> - <i>very</i> + gradable adjectives, - <i>really/so/quite</i> + gradable adjectives, - <i>too</i> + gradable adjectives, - adjective + prepositional phrase (<i>full of people</i>), - limiting adjectives: <i>main, only,</i> - predicative with <i>be/look/feel</i> (<i>It looks perfect.</i>) - adjectives denoting size and colour, - adjectives denoting nations, - position of adjectives (size and colour), - comparison of adjectives: monosyllabic, multisyllabic, irregular (<i>good & bad</i>).
Prepositions	<ul style="list-style-type: none"> - prepositions denoting place, time and direction, - <i>just</i> + preposition (<i>It's just near the cinema.</i>) - end position in <i>wh</i>-questions (<i>Who are you going with?</i>)
Verbs	<ul style="list-style-type: none"> - present simple (habits and general facts, timetable events, with <i>I hope</i>), - present continuous (real present, temporary situations, with <i>always</i>, future arrangements/plans), - future simple, - future continuous: affirmative – an action in progress at a specified time in the future (<i>I'll be playing tennis at 5 tomorrow.</i>) - past simple, - past continuous: events in progress, background events, - present perfect,

	<ul style="list-style-type: none"> - passive voice: present/past, - stative verbs: <i>look, feel, sound, smell, taste</i> + adjectives, - question tags (a limited range,) - <i>there is/are,</i> - <i>going to</i> (plans/intention, predictions), - imperative: instructions/directions/prohibitions, - negative imperative: advice, instructions, orders, - <i>can</i>: ability, possibility, giving/refusing permission, prohibition, and suggestions, - <i>could</i>: polite requests, suggestions, inability, - <i>may</i>: possibility, - <i>might</i>: possibility, - <i>must</i>: obligation and necessity with <i>I and you,</i> - <i>mustn't</i> (prohibition) - <i>shall</i>: offers/suggestions, - <i>should</i>: advice, suggestions, - <i>let's</i> + bare infinitive (suggestions), - <i>why don't you/we</i> (suggestions), - <i>will</i>: asking about plans & intentions, making requests, expressing willingness, after <i>if clauses</i> (possible future situations), - <i>won't</i>: refusal, - <i>would</i>: imagined situations, wishes and preferences, - <i>would like</i>: wishes, preferences (<i>Would you like a cup of tea/come with me?</i>) - <i>have (got) to</i> (obligation), - <i>what a</i> + noun phrase (exclamations), - reported speech: polite requests, commands with <i>ask</i> and <i>tell</i>, - indirect questions (<i>Do you know + how/where/why/what ...</i>) - verbs followed by a to infinitive (<i>want, promise, plan</i>), - verbs expressing preferences followed by <i>-ing</i>, - phrasal verbs: no object pronoun + particle (<i>look for</i>); with object pronoun + particle (<i>Switch it off.</i>)
Adverbs	<ul style="list-style-type: none"> - interrogative adverbs/phrases: <i>how, where, why, when, how much, how many</i> - adverbs of manner (regular), irregular: <i>fast, well,</i> - adverbs of degree: <i>so, quite, too,</i> - adverbs /adverbial phrases of time: <i>ago, yesterday, last night, this evening, tomorrow, then, finally, ever, never, yet, already, just, since, for ...</i> - adverbs of frequency, - adverbs of certainty: <i>perhaps, maybe,</i> - <i>also, so, however</i> (linking two clauses/sentences), - <i>first, then, after that</i> (sequencing), - <i>actually, of course, unfortunately, I'm sorry</i> (attitude or viewpoint), - position of adverbs.
Conjunctions	<ul style="list-style-type: none"> - <i>and, but, or, because, when, while, so, if.</i>
Clauses	<ul style="list-style-type: none"> - conditional: 0, 1, - clauses of reason, - clauses of purpose: <i>to</i>-infinitive, - clauses of time: <i>before, when,</i> - non-defining relative clause (<i>who/which</i> as the subject, <i>which</i> as the object), - defining relative clauses (<i>who/which</i> as the subject, <i>that/ which</i> as the object; without a relative pronoun).

Napomena: Gdje god je potrebno, preciznosti radi, gore navedene sadržaje možete potražiti na <http://www.englishprofile.org/english-grammar-profile/egp-online?start=140>

G. PRILAGOĐAVANJE PROGRAMA DJECI SA POSEBNIM OBRAZOVNIM POTREBAMA I NADARENIM UČENICIMA

a. Prilagođavanje programa djeci sa posebnim obrazovnim potrebama

Članom 11 Zakona o vaspitanju i obrazovanju djece sa posebnim obrazovnim potrebama propisano je da se u zavisnosti od smetnji i teškoća u razvoju, kao i od individualnih sklonosti i potreba djece obrazovni programi, pored ostalog mogu: a) modifikovati skraćivanjem ili proširivanjem sadržaja predmetnog programa, i b) prilagođavati mijenjanjem metodike kojom se sadržaji predmetnog programa realizuju.

Član 16 istog Zakona propisuje da je škola, odnosno resursni centar dužan da, po pravilu, u roku od 30 dana po upisu djeteta, donese individualni razvojno-obrazovni program za dijete sa posebnim obrazovnim potrebama (IROP), u saradnji sa roditeljem i o tome obavijesti Zavod za školstvo, Centar za stručno obrazovanje i Ispitni centar.

Više informacija može se naći na sajtu:

<http://www.skolskiportal.edu.me/Pages/Inkluzivnoobrazovanje.aspx>

b. Prilagođavanje programa nadarenim učenicima

Darovitost je skup osobina koje daju pojedincu potencijal za dosljedno postizanje natprosječnih uspjeha u jednom ili više područja ljudske djelatnosti. Darovitost je rezultat kombinacije opštih i posebnih intelektualnih sposobnosti, osobina ličnosti, motivacije i kreativnosti.

Darovita djeca su vrlo maštovita i kreativna i umno sazrijevaju brže od svojih vršnjaka. Obično daleko više čitaju od svojih vršnjaka i pokazuju izrazito interesovanje za oblasti za koje su nadareni. Postavljaju puno pitanja, logički brže zaključuju, mogu analizirati, sintetisati i stvarati samo sebi poznate puteve rješavanja složenih zadataka, i često posjeduju umjetničke sposobnosti. Nerijetko imaju i razvijen osjećaj za duhovne vrijednosti i prepoznaju taj osjećaj kod drugih.

Zakonom o osnovnom obrazovanju i vaspitanju Crne Gore propisano je da je škola u obavezi da za nadarene učenike prilagodi metode i oblike rada i da im omogući uključivanje u dodatnu nastavu i druge oblike individualne i grupne podrške, u skladu sa posebnim programom.

Poštovanjem principa individualizacije u nastavi i primjenom diferencirane nastave omogućuje se darovitim učenicima da bolje napreduju u heterogenim odjeljenjima (redovna nastava), u društvu svojih vršnjaka. Daroviti učenici se međusobno razlikuju kako po prirodi svojih sposobnosti tako i po stepenu nadarenosti, pa je, stoga, potrebno stvoriti uslove za korišćenje različitih nastavnih aktivnosti koje će omogućiti ostvarivanje njihovih punih potencijala.

H. VREDNOVANJE OBRAZOVNO-VASPITNIH ISHODA

Poznato je da svako uči na svoj način, pa bi svim učenicima/učenicama trebalo pružiti priliku da pokažu šta znaju, na način koji njima najbolje odgovara, kad god je to moguće, i uz to ih redovno podsticati da sami procjenjuju šta znaju, a šta ne znaju. Kada procjenjujemo i ocjenjujemo postignuća učenika/učenica, osnovni kriterijum trebalo bi da bude nivo komunikacijske uspješnosti, što ne znači da treba zanemariti greške – naročito one koje su prepreka uspješnoj komunikaciji (kao na primjer kada učenici koriste neodgovarajuće izraze ili je njihov izgovor do te mjere netačan da se poruka ne može razumjeti).

Tehnike koje se koriste pri provjeravanju znanja učenika ne bi trebalo da se razlikuju od onih koje se koriste na času. Veoma je važno izbjeći stvaranje stresne situacije pri ispitivanju i ocjenjivanju. Naglasak treba da bude na pozitivnim postignućima, a ne na greškama, pa svako pozitivno postignuće treba primjereno pohvaliti i nagraditi. Tehnike koje se koriste pri procjenjivanju i ocjenjivanju postignuća učenika/učenica treba da budu primjerene njihovom uzrastu.

Provjeravanje je sastavni dio nastave i obavlja se na svakom času. Cilj provjeravanja znanja je da se učeniku/učenici dâ povratna informacija o njegovim/njenim postignućima, a nastavniku/nastavnici povratna informacija o tome u kojoj mjeri su ostvareni obrazovni ishodi predviđeni programom. Nastavnik/nastavnica zajedno sa učenicima/učenicama analizira rezultate provjeravanja i ocjenjivanja i planira dalje aktivnosti, trudeći se da podsticajno djeluje na motivaciju učenika/učenica.

8.1 Dijagnostičko, redovno i konačno provjeravanje

Na početku školske godine preporučuje se dijagnostički ili inicijalni test. Inicijalni test je pokazatelj predznanja učenika/učenica i služi za bolje planiranje nastavnog procesa. Ovaj test ima isključivo dijagnostičku ulogu. Rezultate dijagnostičkog provjeravanja ne ocjenjujemo, niti ih koristimo za rangiranje učenika/učenica.

Redovno provjeravanje se koristi tokom cijele školske godine i pokazuje nam u kojoj mjeri su postignuti postavljeni obrazovno-vaspitni ishodi.

Konačno provjeravanje znanja (interno/eksterno) se vrši na kraju višegodišnjeg perioda/ciklusa kao pokazatelj opšteg nivoa znanja (*proficiency*).

8.2 Tehnike provjeravanja znanja

Tehnike provjeravanja znanja moraju biti u skladu sa stilovima učenja učenika/učenice, a najčešće su posmatranje usmenog jezičkog ponašanja učenika/učenice i pismena provjera znanja.

Posmatranje usmenog jezičkog ponašanja odvija se u okviru nastavnih aktivnosti, odnosno, tokom individualnog rada i rada u parovima i grupama. Na osnovu unaprijed dogovorenih kriterijuma nastavnik/nastavnica redovno bilježi svoja zapažanja o pravilnosti izgovora, fluentnosti, jasnoći izražavanja misli, gramatičkoj pravilnosti, bogatstvu i adekvatnosti leksike, primjerenosti iskaza, namjeni i okolnostima sporazumijevanja, snalažljivosti u novim situacijama.

Pismena provjera znanja obično se vrši putem različitih vrsta testova i vođenih i slobodnih sastava koje učenici/učenice pišu na času ili kod kuće. Pri ocjenjivanju sastava vodi se računa o interpunkciji i pravopisu, jasnoći izražavanja misli, primjerenosti teksta njegovoj namjeni, gramatičkoj pravilnosti, bogatstvu i adekvatnosti leksike, konstrukciji rečenice, organizaciji pasusa/teksta, formi teksta, koheziji, obradi teme.

8.3 Ocjenjivanje

8.3.1 Obavezni načini ocjenjivanja znanja

Pismena provjera znanja organizuje se od šestog razreda, u decembru i maju, u trajanju od dva nastavna časa (blok čas ili dva uzastopna časa) u vidu testa koji će biti komplementaran ishodima predmetnog programa. Provjerom se obuhvataju:

- razumijevanje živog/snimljenog govora,
- razumijevanje pročitaneog teksta,
- pismeno izražavanje,
- poznavanje leksike i gramatike.

Ocjenjivanje se vrši na poznatim tipovima zadataka sa jasnim uputstvima. Učenike/učenicu treba blagovremeno upoznati sa kriterijumima ocjenjivanja.

8.3.2 **Zaključna ocjena** treba da pokaže u kojoj mjeri je učenik/učenica ostvario obrazovno-vaspitne ishode date u predmetnom programu.

Principi ocjenjivanja

- Svaku provjeru znanja ne prati i ocjenjivanje.
- Ciljevi i kriterijumi ocjenjivanja su jasni i učenicima/učenicama poznati.
- Ocjenjivanje se vrši na poznatim tipovima zadataka i aktivnosti.
- Uputstva uz zadatke i aktivnosti su jasna i nedvosmislena.
- Ocjenjuje se znanje učenika/učenicu, a ne njegovo/njeno neznanje.

I. USLOVI ZA REALIZACIJU PREDMETA (STRUČNA SPREMA I LITERATURA)

Nastava se odvija u učionici koja je opremljena CD plejerom i vizuelnim sredstvima (poster, mape, itd.).

Kvalitetniji rad omogućava specijalizovana učionica sa kompjuterom, projektorom, interaktivnom tablom sa odgovarajućim softverom kao i priručnom literaturom za učenike/ce. Preporučuje se i povremena upotreba odgovarajuće računarske učionice (računari su umreženi i povezani na Internet).

Školska biblioteka je opremljena rječnicima, gramatikama, časopisima, beletristikom i priručnom literaturom za samostalni rad učenika/učenicu.

Didaktička literatura:

- Ur, Penny (urednik serije), *Cambridge Handbooks for Language Teachers*, Cambridge University Press
- Williams, M i Wright, T., *Cambridge Teacher Training and Development*, Cambridge University Press
- Razni autori, *Cambridge Language Teaching Library*, Cambridge University Press
- *Resource Books for Teachers*, Oxford University Press
- *Oxford Basics*, Oxford University Press
- *Oxford Handbooks for Language Teachers*, Oxford University Press
- *Teaching Techniques in English as a Second Language*, Oxford University Press
- Hadfield J. I Ch. (urednici serije), *Materials for Language Teachers*, Pearson
- Harmer, J. (urednik serije), *How to ...*, Pearson
- Hadfield J. I Ch. (urednici serije), *Games and Activities Series*, Pearson
- Watcyn-Jones, P. (urednik serije), *Penguin English Photocopiables*, Pearson
- <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/>

- <https://americanenglish.state.gov/>
- <https://en.islcollective.com/>

Nastavu izvodi nastavnik/nastavnica koji je završio/završila odgovarajući fakultet sa minimumom od 240 ECTS- Regulisano Zakonom o osnovnom vaspitanju i obrazovanju i Pravilnikom o profilu obrazovanja nastavnika predmetne nastave.

Predmetni program Engleski jezik za osnovnu školu izradila je Komisija u sljedećem sastavu:

1. mr Ljiljana Subotić, predsjednica Komisije,
2. mr Marina Babić, članica
3. Rabija Šarkinović, članica
4. Žana Bulajić, članica